

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1879.

Tečaj XIX.

Vzgoja v samodelavnost.

Za okrajno učiteljsko konferenco v Ptujem priredil Ivan Kelc, učitelj pri sv. Barbari v Halozah.

Učitelj, živoč med narodom, je tako rekoč po svojem pozvanji prisiljen, spoznovati npravnost in značajnost ljudstva, njega dobro in slabo stran. Jako zaslepljen in brez vse občutljivosti bi moral biti učitelj — izobraževalec naroda, ako ne bi iskal in premišljeval vzrokov slabe, a tudi dobre verstne npravnosti, ter njihovih nasledkov pri pouku primerno in umno ne porabljal; marveč on se bode pital, ali je vzrok neugodnim razmeram društveno življenje, cerkveno ali šolsko naobraževanje? Vzrok temu so morebiti vsi trije navedeni, pa, če vprašaš cerkev: zakaj ni bolje? odgovoriti ti more: šibi, ravnáj, odraščeno zastarelo drevo, če moreš, ne dá se ti zravnati, poprej se ulomi, preden pripogne. Poprašaj posamezne roditelje, zakaj niso njih otroci boljši? Odgovoré ti: Kako bi mogli mi svoje otroke drugače vzgojati, ker se tudi mi inače učili nijsmo. Kaj je tedaj krivo, ka se tudi oni niso naučili nič boljšega? Reči smem: organizacija naših prejšnjih šol in način vzgoje. (Odkar so šole po Slovenskem, jim je bil poglavitni namen „ponemčevanje“. „Politische Schulverfassung“ ne pozna drugačnih šol, kakor nemških, kakor da bi v Avstriji sami Nemci živeli. — Previdni deržavniki so zdavno razumeli, da tako se ljudstvo ne omika. — L. 1848 je marsikaj zastarelega streslo, tudi šolsko organizacijo je pretreslo. — Drugače mora biti! Pa kako? — Ranjki Slomšek je prvi pot pokazal s svojo knjigo: „Blaže in Nežica“ v nedeljski šoli.

Prišel je naučni minister Thun, on je iskal izvedencev. Na Slovenskem je najdel škofa Slomška, in ta je bil prvi, ki je pisal ali pisati veleval slovenska berila. — Tako je prišlo, da je šolsko zakonostavstvo poznalo tudi Slovence. Odsihdob je šola veselo napredovala. Slovenci so se smeli po šolah slovenskega jezika

učiti, in to je bil prvi sicer mali korak do enakopravnosti. — Prišlo pa je leto 1866 in klic (umeten) po šolski reformi. Šolska postava l. 1868 je odpravila cerkveno nadzorništvo in l. 1869 smo dobili novo šolsko postavo, in po posameznih kronovinah prej ali slej dež. šl. postave. V teh postavah je uže govorzjeno o drugih deželnih jezikih, postava namreč ni odpravila tega, kar je uže bilo poprej pod duhovnim nadzorstvom vpeljano, namreč, „da se otroci začnejo poučevati v maternem jeziku“. Svet pa tega ni vedel, ali ni hotel vedeti, in to so nekateri tako razglasili, kakor da bile nove šolske postave nam večo pravico zaradi maternega jezika prinesle in so od njih veliko za slovenščino pričakovali. Z l. 1870 se začinja nova šolska doba, imenujmo jo — nemško-liberalna ali vstavoverna doba. Reformirali, zboljševali so šolstvo tako, da uže to reformirajo, kar so prej zboljšali. Ta doba nas menda zapuščá, ali nas še ni zapustila. Stvar je pa taka, da se je v tej dobi ponemčevanje na podlagi šolskih postav začelo previdno, polagoma tako, kakor še nikoli prej, ker sedaj ima vlada neposrednje šolstvo v rokah, šol in učiteljev je veliko več kakor prej, in učitelji so sedaj uradniki, ki svoje plače pri c. k. blagajnicah dobivajo. Ali to morda ni res? Kjer so Nemci v večini, kakor na Koroškem, se otroci po šolah še slovenski brati ne smejo učiti, po Koroškem so zginile nekdanje slovenske, in slovensko-nemške šole; seveda tam, kjer Slovenci skupno prebivajo, ne gre tako lahko in hitro in sedaj so tudi državniki bolje izurjeni in školniki bolj večí kakor nekdanj, za cesarja Jožefa, ko so nemščino zapovedali, v kakih 5 letih pa vse ljudstvo uže ponemčeno pričakovali. S prvega je le treba narodnjake iz vseh boljših služeb spodrivati, premestovati, drugo uže pojde s časom. — Kdor hoče kaj več o tem zvediti, naj bere: Gründung der öster. Volksschule „Helfert“ in pa življenje „Slomšekovo“, sp. „Kosar“; vendar toliko sem hotel omeniti, da se učitelji ložje, ako hočejo, v našem času orientirajo.) — Ako tedaj šola stavi podlago omiki, značajnosti in nravnosti, smemo tudi prašati: So li šole nekdanj ali so sedaj tako urejene, ko bi bile v istini temelj navedenim krepostim. Premišljevaje poprejšnje narodne šole in istih nasledke moram na to vprašanje zanikavno odgovarjati. —

Otrok pred šolskim obiskovanjem se naravno razvija, giblje se uže v zibeljki, če ne more drugega, pa roke in noge, hoče vstati in kako se čudi skerbna mati, ko naenkrate zagleda otroka sedečega, hoté kaj imeti, po čem segati i. t. d. Čim dalje raste, tem bolje ga žene narava v zmirom živahnejše gibanje. Tako se otrok naravno razvija, nagon za delavnost se ne sme zatirati, samo poželjnost do hudega mora se zavračevati in odvrčati; isto tako dela tudi vertnar, ki prirezuje drevesu le izrastke in divje mladike. —

Otrok nekaj odrastel, počne misliti na šolo, kamor vidi, da drugi ido, rad bi tudi on šel z drugimi vanjo in skakal poleg ovih; on hoče kaj več vedeti, kaj več poskusiti, kar mu doma ni mogoče. Ali kjer so odrasčeni tako nespametni, da mu sè šolo žugajo, pristudi se otroku šola, predenj vanjo stopi. Otrok poslednjič itak primoran v šolo vidi, da tam vlada polovičarstvo, potujčevanje, obupa sam nad sabo, samosvest se zgublja, to so nasledki jednostranske, nenaravno vzgajoče šole. Ako se pa uže otroku vzame veselje do vsega naravnega, do vsega lepega,

kar bi ga vzbujalo v samodelavnost, kaj čuda, ako potem med odraščeniimi nabajamo dosta izveržkov človeštva, ki zapadejo potem javni pravici. Tega bi ne bilo, ko bi narod bil toliko izobražen in bi došel do one, vzorne vzvišene samostalnosti in lastne prepričanosti, ktero zahtevajo naravne, človeške postave. (Omika sama na sebi ne varuje človeka hudega, hudedelcem po uječah ne manjka toliko razumnosti, marveč dobre poštene volje i. dr.) Tedaj šola in posebno narodna šola mora drugačna biti, ka bode mogla vspešno delati na polju najtežavnejšega posla, na polju omikanja in izobraževanja narodovega. Solnce jednakopravnosti mora sijati vsem narodom mnogojezične Avstrije. Blažilni žarki njegove svitlobe naj razgrevajo vse krogove, vse narode. Protivniki spoznavši blagodelno svitlobo in neskrušljivo moč, bodo primorani vtihniti. (Konec.)

Anton Oliban.

Po občni buni svetovski, ne le mladenčevski ali posebej dijakovski, l. 1848 — oglasi se Ant. Oliban v „Sloveniji“ (št. 52) v dopisu iz Celovca: „Slovenščina na Koroškim“. — „Draga Slovenija! Ker se je, kakor ti je znano, tudi v Celovškim ozidji slovensko društvo včiniilo, sim sklenil, ti posihmal zaporedama njega stanje in delavnost in sploh važniši prigodke iz slovenskiga obzira poročvati... Družbina čitavnica je vedno odperta, v kateri se zlasti ob večerih družbniki zhajajo, časopise prebirajo, se trikrat v tednu v slovenskim, enkrat v ilirskim in dvakrat v českim jeziku vadijo, sicer se pogovarja, včasih se kaki lepi in krepki slovenski sostavk krasnorečno progovori, naj večkrat pa se ktera zapoje iz slovenske gerlice, v kateri je v resnici več v napevi in besedi tako mičnih in iskrenih pesim, de jim ni para. Slava ljubljanskimu društvu za miloglasno domorodno gerlico“.

Tudi v tukajšni duhovščini slovenski duh veselo veje; letos so namreč slovenski bogoslovci med seboj v društvo stopili, so si svoje društvine postave naredili, imajo svojo čitavnico, časopise, knjižnico itd., vsak teden tudi en spisan list (časopis) med seboj na svitlo dajo, pod imenom Venec; in dvakrat v tednu se v slovenskim govorništvu za prižnico prav marljivo vadijo. Hvala jim, tako prizadetje gotovo lepi sad obeta.. Tako je s slovenšino na tukajšnjim učilišu, kjer jo uči g. Janežič.. kakor se sliši, se tudi per slovenskih kmetih na Koroškim ljubezin do slovenšine od dne do dne bolj vnema... po šolah slovenskih fará... oh koliko je zdaj na šolskih učениkih po deželi ležeče! Naj bi spoznali, de pred vsim drugim oni nar berzdniši in nar obširniši poganj k slovenski reči in ljudskimu omikanju dati zamorejo, ako so pridni in marljivi, ako domovino ljubijo, ter srečo in izobražnost prihodnjiga naroda želé itd.“

In l. 1859 piše v Sloveniji (št. 7) iz Celovca: „Naše slovensko društvo se vedno množi . . . Tedej vidite, dragi bratje Ljubljanski, kaj si mi prizadevamo, in kako nam gre, pravi na koncu svojega dopisa. Vi se pač krepkejši gibljete in jasniši ure obhajate, kakor mi! Serčno veselje in mila žalost nas obide, ko od vaših mičnih veselje in radostnih vžitkov slovenskiga duha, ki vas tako blažno navdaja in objema, beremo. Z vami se veselimo, de se tako slovensko radujete, de že lepo cvet svojiga rodoljubja in verliga prizadevanja zirate, in že njega sladki sad okušate. Kako mora pač serce veselja igrati, v gledišu mile glasove materniga jezika v nedolžni in javni igri domačiga duha, ali v mičnim petji narodne Vile slušati. Miločutni in iskreni bratec gosp. Jeriša nam je pomenljivo in serčno obhajanje, s katerim ste zadnje ure pretečeniga leta v zaton spremili, s tako živečno besedo popisal, de je mogla zares v oserčje vsaciga domorodca segniti. Ako nas je že to popisovanje toliko prevzelo, s kakšnim čutjem bi nas bila še le naša tačasna pričujočnost v vaši sredi navdala! Kako domorodno in verno so verli Krakovčani večer svetih treh kraljev obhajali! Slava in hvala naj jim doní od njih nič manj rodoljubnih in vernih bratov na Koroškim! — Neka otožnost in žalost nas obide, ako pomislimo, de je naša zmožnost še tako šibka in ograjena, de vsih tacih nedolžnih in mičnih vžitkov narodniga duha pogrešati moramo. Naš nar viši vžitek je v dobri vesti, de se za blagor Slovenije po moči trudimo; de v prijaznih shodiših med seboj kaj pokramljamo ali ktero slovensko zakrožimo, je naše edino radovanje. Vender upamo, de se bo zgotovilo, kar je bil že gosp. predsednik v misel vzeti, de bi namreč tudi mi s svojimi družbiki enkrat slovensko besedo napravili, in domorodno veseljico obhajali. Živi Slovenija!“

V prognanstvu utihne mu slovenska Vila. — Sprejet spet v duhovščnico zapoje najprej v Drobtinicah l. 1850 „**Juterno**“ (Zbežala je noč itd.) priobči v Slovenski Bčeli (str. 2—4) ljudsko pripoved: „**Verbsko jezero** (Wörther See) **pri Celovcu**“, ki se ponatisnjena nahaja v slov. Berilu za I. gimnaz. razred (str. 181—3), in zloži fantazijo „**Natora in človek**“ v Bčeli (str. 161. 162). — Kar zemlja blazega sadu rodi, — kar žlahtnega v naročji svojim krije, — Kar milega izvira 'z nje moči, — Vse človek sam, nje ljubček naj užije“. — Vse to posebej našteva, kako se po zimi o vigredi ponovi, kako pa se stara človek, sivček gre na polje, kjer milo vzdihuje: Ali res jaz — v trohljivosti — brez sledú se moral bom razsuti, zbežati v nič? — Toda natora se oglasi, in prerokuje:

„Ne boj se, dragi sin, ostal boš ti,
Naj se 'kol tebe vse tud v nič razsujé!

Zemljo sim celo ti zročila v last,
In posihmal bi več ne bil ko cvétje? —
Tud v smerti ostaneš stvarstva kralj in čast;
V naročji mojim — najdel boš zavetje!

Strohneti moraš, ker si iz prahú,
 Scer tudi ti, ko vse, kar se je sjalo,
 Al kar je v teb' nebeškega sadu, —
 Za lepši svet bo 'z groba kal pognalo“.

Jako navdušena in priserčna je tudi novoletna (1851) njegova čestitka „Bčeli“, v kateri jej kliče: Živi, živi Bčela slovenska; prostejše spuščaj se po polju, nabiraj cvetja pisani kras, dvigaj se više, bogati z dihtnimi snopči slovenski Parnas:

Da boš šumljaje vlastencov udanih
 Vnemala serca, budila mladost,
 V persi bezvéstne sinuhov zaspanih
 Pa da zabadala svojo boš ost.

Da boš o dobi sedanji šumeči,
 Ko ti veljá le zedinjeni trud,
 Vžigala plam rodoljubja goreči,
 I pa nebeške jedinosti čut!

Da jednodušni v povzdigo domije
 Delamo, sklenemo glave i dlan,
 Miljeni majki pa skoraj zasije
 Sreče i slave i svobode dan!

Tako navdušaj, tako poveličaj
 Bčela marljiva, Slovence okrog,
 „Z malega rase veliko — to spričaj
 Tvoja bodočnost, i živi Te Bog!

L. 1852 prinesó Drobtinice v domači gerlici tri Olibanove: **Naj ljubše mestice; Človek sim; Keršen sim**“; in l. 1853 pesem: „**Novomašnik**“. — L. 1853 sproži v Novicah (št. 90) nektere „**Slovniške pomenke**“ (na pr. ti — ta; stare — a vina; lepši — a miza; Maria — Marija; u — v; lj, nj), češ, naj se oglasijo učeni pisatelji, jim bomo serčno hvaležni, da dosežemo večo edinost v pisavi; in res so se oglasili na to Metelko, Hicinger, Kobe, kar je bilo v Jezičniku že tu in tam povedano. — Naslednje leto pride pa na svetlo njegovo največe delo . . . „**Očenaš in deset božjih zapoved**, razložil Alban Stolec. Poslovenil Anton Oliban. U prid afrikanskega misiona. U Ljubljani, 1854. 16. str. 296. S škofjskim poterjenjem (Antona Martina). Natisnil in založil Jožef Blaznik. — V predgovoru — povédaš, da je slavni katoliški pisatelj, Alban Stolec profesor bogoslovja v Freiburgu na Badenskem, da se v pričujoči razlagi sv. Očenaša in božjih zapoved ozira na vse stanove in okoljšine, na vse navadne strasti in spake sedanjega časa, in na želje in serca človeške tako bistro in osoljeno, tako milo in resnobno, da bi jo še marsikteri posvetnjak rad in s koristjo prebral, naj bi mu v roke došla in naj bi jo brati jel; dalje pravi:

„To knjižico tedaj sim poslovenil, in nadjam se, da sim ustregel ljubim rojakom. Omeniti moram, da nisem zaporedoma vsega, kar je u nemškem spisu, prestavil, ampak marsikaj, kar slovenskih bravcov in okoljšin ne zadeva, sim čisto

opustil, marsikaj okrajšal ali nekoliko premenil, pa tudi semtertje katero stvarico pristavil, kakor se mi je za moje bravec bolj prav in primerno zdelo. Slavni gosp. spisatelj mi je u prijaznem dopisu tako ravnati prav rad dovolil. — Prizadeval sim si po domače in umevno pisati, ter nedolžno-šaljivo jasnost in serčno milobo izvirnega dela, kar se je dalo, tudi u slovensko prenesti. Če pa znabiti ktera oblika ali semtertje ktera besedica nekteremu ne bo po njegovi volji, nej zategadel nikar ne bo knjižici neprijatelj (kakor se rado godi!). „Prava ljubezen ne sodi hudo, pa tudi komarjev ne preceja, kjer treba ni“, kako je vender lepa ta beseda preslavnega slovenskega pisatelja! — Želim, da bi prijatli ljudske omike k razširjanju te knjižice, ki je pobožna, podučna in kratkočasna ob enem, u svojih krajih po svoje pripomogli, in upam, da bo kolikor toliko donesla v čast božjo in miljenim Slovencem u blagor. Bog daj!

U Šmartnu pri Slovenemgradu, spomlad 1854.

A. Oliban.

Kar pa prevod slovenski vtiče, pravijo Novice (str. 280), se na vsaki verstici vidi, da je gosp. Oliban s takim veseljem prestavljal in knjigo predelal vso v duhu našega naroda in prestavo ustrojil tako lepo po domače in umevno, da je slavnoznani pisatelj, ki je že dokaj lepega spisal, v ti knjižici, če smemo navadnega nemškega govora o kritičnih spisih se poslužiti, sam sebe prekosal. V poterjenje svojih besed damo častitim bravcem en ulomek od zavisti ali nevošljivosti za poskušnjo i. t. d. — In tako so tudi Drobotnice l. 1854, v kterih so brati Olibanove pesmice „Večernice; Materne solze; Otroška molitva; Usmiljene gospodični (povest)“, ponatisnile deloma „Oče naš“ (str. 210—215) in posebej iz njega premični opis: „Božja skerb za vrabca“ (str. 216—219). — Knjižica stane pri Blaznikovih naslednikih samo 40 soldov. — Vzemi in beri, in ne bode ti žal!

Nad vse mikaven, šaljiv pa resničen je tudi po Alban Stolcu vravnani opis „Tercjalke“ v Drobotnicah l. 1856 (str. 200—203), kterim — tercjalskim hinavkljam — nasproti je pa l. 1857 opisal: „Dobrega semena dober sto- in stoteri sad“, kjer govori o bratih in sestrah tretjega reda sv. Frančiška Serafiškega (str. 171—177). V teh je natisnjena pesem: „Zapeljana deklica“ (320—322); v unih pa: „Pred podobo križanega Jezusa (str. 281 — 2); Življenje (304); Ovčice na nebu (306—7). — Dopisovati je bil jel dobri Oliban tudi v Zg. Danico, in l. 1854 ima ta (v št. 11) poleg Oskarja Redvica zloženo pomenljivo pesem: „Herman Vikari“. Bilo je v temni viharni noči, pripoveduje v njej pesnik, kar prileze prečastitljivi starček opolnoči v kapelo — pred sv. Rešnje Telo — in klečé in v solzah tiho moli. Ko bi trenil, pogleda nakviško, okó se mu zjasni, vesel in navdušen začne slaviti Boga ter hvaliti za prejeto moč in pogumnost, za jake in zveste duhovne; prosi za nezveste, prosi za vernike vse, naj v sveti vojski bodo stanovitni, dokler sam postaran izročá se v voljo Božjo, prosi milosti še sovražnikom:

„Utruden zdaj omolkne, solziti spet začne,
 Junak nadušen zopet ponižno dete je,
 V molitvi pred Gospodam tam zdiha in kleči,
 Da juterna se zarja iz zagorja pricedi.

Terpljenje pa njegovo, molitva in solzé,
 Kot biserji in rože v nebesih gor blišé.
 Glej angel jih donaša, prešteva jih zvestó, —
 In Mati Božja spleta z njih krono presvitló.

L. 1855 (v št. 7) pripoveduje po katoliških listih iz Tirolskega l. 1849 kaj ginljivo prigodbo od pravega spokornika vsled pridige o presv. sercu Jezusovem pod naslovom: „Zgubljen pa spet najden sin“; l. 1857 je (v št. 23) natisnjena njegova pesem: „Sveti misijon“ (Trikrat pozdravljen čas svet'ga misijona i. t. d.), ktera je bila spevana tedaj pri ljudskem misijonu v Bistrici; in l. 1858 ima Zg. Danica (str. 175) še pesmico, ktero je zložil — morebiti poslednjo — A. Oliban, kaplan pri Materi Božji na jezeru, da se je pela v Šmihelu pri Plibergi na Koroškem o priliki, kedar so preljubljeni pastir Anton Martin posvetivši cerkev sv. Katarine, podelivši nekterim zakrament sv. birme, v solzah poslovlili se pri pričujočih pred odhodom svojim v Maribor. V njej je z verniki vred ljubi naš Anton klical k sv. Katarini, naj prosi, „Da Božji strah nas vodi, — Spominja nas na smert, — Da enkrat vsim od todi — Bo sveti raj odpert!“ — S premilim mu prijateljem Dragotinom upamo, da se je odperl o smerti sveti raj tudi našemu pesniku; vsaj je dobro pomnil, kako nevarno je naše življenje, kar dokaj spričuje njegova pesmica v Drobtnicah l. 1856 natisnjena:

Ž i v l j e n j e.

Življenje kot po morju gré,
 Kjer strasti žugajo, kipé,
 In kot valovi semtertjé.
 Nas neprenehoma podé.

In ak nam vere luč temní
 In veslo upa se zdrobí,
 In žar ljubezni omedlí:
 Gorjé, — se čolnič potopí.

Anton Oliban.

O r i s a n j i.

Pri okrajni učiteljski skupščini v Krškem 4./8. govoril J. L.

Risanje, katero se je posebno z novimi šolskimi postavami v narodne šole vpeljalo, ima dvojni namen. Formalni (oblikovni) namen doseže se s tem, da se otroku pri risanju roka in oko vadi, da se čut do lepega izobražuje. Materjalni (tvarni) namen je pa v tem, da se otrok kolikor toliko v risanju za praktično življenje izuri.

Risanje se je sicer v ljudske šole vpeljalo, ali prašati moramo: kakošno je to risanje? Je-li tako uravnano in negovano, da se po njem vsaj nekoliko dosežeta prej omenjena namena? Malo kje. Vzroki temu so, da nima vsi učitelji potrebne izurjenosti, da ne poznajo prave me-

tode, in da se pravih sredstev ne poslužujejo. Ako se ne varam, neguje se po naših šolah skoro izključljivo le stigmografično (pikčasto) risanje od najnižje do najvišje stopinje, in kar je najhujše pri tem, da se od 1. do zadnjega razreda rabijo risanke, v katerem so pike samo po 1 centimeter narazen. Tako risanje, katero se le za nižjo stopinjo pripuščati sme, ne zasluži na srednji in višji stopinji več imena risanja, kajti to potezanje kratkih črtic od pike do pike je le nekaka igrača za odrasle učence; pri tem se ne uri niti roka, niti oko; samo lepotni čuti se nekoliko izobražuje, ako jim učitelj lične podobice za kopiranje na tablo risa. Pri risanju zgreši učitelj s tem pravo pot, da se včasih strogo po predlagah, včasih pa po lastnih uzorih ravna. V prvem slučaju ne more primerno prikorakati do težje tvarine, zlasti ako slika na primer iz Grandauerjevih uzorov vse podobice, katerih ne more takoj preobladati, v drugem slučaju pa more metodično postopati le posebno temeljito v risanju izobraženi učitelj. — S stigmografičnim risanjem naj učitelj risanje v ljudski šoli pač začne, a zapušča naj ga kmalu in konča naj s prostim risanjem. Kjer ima učitelj malo učencev, pa dobre klopi, dober risarski papir in vsa še druga potrebna sredstva, ondi naj kar na nižji stopinji (z 2. šolskim letom) s prostim risanjem na čiste risanke začne. (V takem ugodnem slučaju je pa le malokateri učitelj.) Kako naj toraj učitelj prehaja k čisto prostoročnemu risanju? V 2. šolskem letu imajo otroci risanke s pikami 1 centimeter oddaljenimi (n. pr. Prva risanka Felkl-nova); v 3. šolskem letu pa naj učitelj dá otrokom risanko s pikami 2 cm. oddaljenimi (n. pr. Druga risanka Felkl.); v 4. šolskem letu imajo otroci še večjo izurjenost, zato naj jim dá učitelj n. pr. tretjo risanko (pike 4 cm.); v 5. in 6. (7., 8.) šolskem letu naj pa risajo na risanke brez pik (Četerta risanka F.). Učitelj naj se posluži Grandauerjevih ali Tretau-ovih predlog. Te so od vlade odobrene in vstrežajo popolnem svojemu namenu; le to naj bi si učitelj pri Grandauerju zapomnil, da vsa tvarina v njih (12 zvezkov) je namenjena le za 8 razredne šole. Pri 2- in 3razrednih ni treba več jemati, nego to, kar je za nižjo in srednjo stopinjo predpisano. Sploh pa je učitelju pri rabi Grandauerja, pri katerem je le to obžalovati, da nima praktičnih slik iz življenja in obližja otročjega, treba nekoliko njegov navod premišljevati. Kjer ima šola več (3., 4.) razredov, ondi je vsekako treba razne risanke (1., 2., 3., 4.) vpeljati, ali tudi na dobro osnovanih enorazrednicah bi lahko dal učitelj svojim na raznih stopinjah stoječim učencem razne risanke (1., 2., 3.) in pri risanju potem vse oddelke lahko skupno podučuje; kajti eno in isto sliko more risati učitelj za vse učence na šolsko tablo; nje kopiranje pa ni enako težavno za vse, marveč je tim težje za učenca, čim manj pikčasto risanko ima. — Učitelj ali šola pa bi potrebovala za risanje prav za prav čvetero tudi le dvojne table, katere so namreč tako

pikčaste, kakor risanke v otroških rokah. Zhaja pa nazadnje učitelj tudi z eno samo risarsko tablo, katera ima na eni strani pike po 1 dm. (za učence 1 cm.) narazen, na drugi strani pa je brez vseh pik ali čert. Kedar risa učitelj za risanke z 2, 4 cm., takrat je mnogo boljše, da si naredi na čisti strani sam takove pike, nego da risa na pikčasto (1 cm.) stran. Če pa risa na to stran, naj pa le potrebne pike zaznamuje.

Dopisi in novice.

— **Iz Kranjskega šolskega okraja**, 22. julija. (Učiteljska konferenca v Kranji za šol. l. 1878/79.) Naj po večletni navadi tudi letos sporočim nekoliko o tej skupščini, katera nam je bila sperevega določena na 23. julija, a pred dobrim tednom naznanjeno nam bilo vradno, da se bo versila že 19. julija. Snidili smo se bili toraj ta dan razun enega učitelja, ki je bil overan po bolehnosti, in enega pomožnega učitelja vsi, ki delujemo na šolskem polji Kranjskega okraja: 31 učiteljev in 1 učiteljica. Za zborovanje prepustilo nam je bilo tudi to leto slavno mestno županstvo v Kranji svojo dvorano (za kar naj mu je izrečena tu občna javna zahvalnost); in proti 10. uri bil je začetek konference. Pervosednik: c. kr. okr. šolski nadzornik g. H. Pirker pričel je zborovanje z navadnim prijaznim pozdravom, omenil namen učiteljskih skupščin, in za tim povabi navzoče, naj izvolijo dva zapisnikarja. Po aklamaciji zvoljena sta bila v to učitelj Gros in učiteljica Mali-eva. Potem je prestopil g. pervosednik na III. točko dnevnega reda, k sporočilu svojih opazk pri šolskih nadzorovanjih tekočega leta. Najpred je omenil sprememb pri učiteljstvu. Obžalovaje je v misel vzel smert rajn. zaliloškega učitelja Franca Petrič-a, ki je več let dobro deloval v našem okraji, ter povabil navzoče, naj svoje bratovsko sočutje z vstajenjem izrazimo. To se je zgodilo. Potem je dalje poročal, da je bil soriški pom. učitelj odpuščen iz službe, in da je njega mesto prišel pom. uč. L. Knific. France Ambrozič postal je pom. učitelj v Zalilogu; France Breznik stalni učitelj v Tersteniku; v Olsevk prišel je pom. učitelj Kos; v Šmartin pri Kranji stalno Nikolaj Stanonik; Cerklje zapustil je drugi učitelj L. Letnar; Marija Mali-eva postala je učiteljica v Kranji (na novej dekliškej šoli); g. A. Kmet postal je stalni učitelj v Teržiču, in njegovo prejšnje mesto (če se ne motim: v Voklem) zasedel je pom. učitelj Miroslav Krener; — namest Jeglič-a v Gorje odhajajočega postal je v Mavčičah učitelj Kalan; in Cirman prestavljen je bil iz Predvora v Poljane nad Loko. Nadaljevaje svoje poročilo je g. nadzornik povedal, da nekatere šole prav dobro napredujejo; a žalno je omenil, da se to ne zgodi povsod. Priznal je sicer, da krajne razmere, zanikerni šolski sveti, slabo obiskovanje šole marsikje dober vspeh ovirajo, vendar pa je najdel to leto mnogo pomankljivosti pri nekaterih učiteljih samih, kar obžalovaje in le nekako prisiljen grajati mora. Naj se toraj vsaki trudi in prizadeva, spolnovati svoje dolžnosti, da ne pride v kako neprijetnost in škodo. — Kar zadeva šolska poslopja, so nekatera slaba, vlažna. Se ve, da učiteljev za to g. nadzornik ni odgovornih storil; svetoval pa je vendar, naj se vlažna poslopja dobro prevetrujejo. — V oziru vradnih spisov, zapisnikov itd. je bilo nam priporočevano, naj bodo redno in natančno pisani; zlasti v »Tednik« naj se vpisuje edino le to, kar se v šoli resnično tudi uči. — V daljnem govoru bilo nam je priporočevano, naj sker-

bimo po vseh močeh za šolsko disciplino, katere je g. nadzornik marsikje pogrešal. V dosego discipline priporočevano nam je bilo: a) Obnaša učiteljeva, ki naj v šoli ne bo prestrog, pa tudi ne premehek; hodi naj tukaj srednji pot. b) Naj učitelj skerbi, da bo pozornost pri otrocih vedno delavna, t. j. da bodo otroci vedno imeli vsak svoje delo, in učitelj naj se s pogostnimi vprašanji (na katera naj zahteva včasih tudi obče odgovarjanje), prepriča, ali se veršijo njegovi ukazi; pri branji n. pr. naj se prepriča, ali otroci tudi to umejo, kar beró. c) Naj vadi otroke razporedjenja (Ordnungsübungen), in ako vse to ne gre rado, d) Naj se učitelj posluži dovoljenih kazni. — Vzel je dalje g. nadzornik v misel tudi novih učnih načertov, ki s prihodnjim letom stopijo v djanjsko rabo; veval je, naj jih dobro preduhtamo, sestavimo si po njih novi šolski učni red, ki naj se sl. krajn. šolsk. svētu predloži do časa v poterjenju. — Kar zadeva branje, je g. nadzornik omenil, da v nekaterih krajih pretho beró; to naj se zboljša; — otroci naj pri branji nimajo knjige preblizo oči, da si jih ne pokvarijo; naj se pri razlaganju beril privzemajo slovniške obravnave, pri nemških berilih pa naj se učitelj prepričuje, koliko otroci umejo tega, kar so brali. — Glede slovniškega uka nam je bilo priporočano, naj ga nikakor ne zanemarjamo, ker je jako tehten. Zlasti v štirirazrednicah naj se marljivo goji, ker se s tem vklada jezikoslovni temelj srednjim šolam. Bistri se s tem ukom tudi zelo um, ter se sme imenovati »duševna telovadba«. V oziru računstva nam je bilo svetovano, naj skerbito zlasti za to, da pri tem uku vsa mladina ob enem deluje; vprašanja naj se zastavljajo vselej prej, in potem naj se še le dotični otrok na odgovor pokliče; pri pismenem računstvu naj se dajejo le bolj kratke naloge, a dana števila naj se vselej imenujejo, n. pr. goldinarji, metri, litri itd. Vadijo naj se otroci tudi desetinskih (decimalnih) rajteb. — Glede pisanja opomnjeno nam je bilo zopet, da naj skerbito, da otroci nimajo ték preblizo oči, in si vida s tem ne pokvarijo. Vpdobljujejo naj se toraj tudi čerke v bolj velikih oblikah. Priporočeno nam je bilo tudi pisanje po taktiranju, kar se v našem okraju tu in tam že tudi verši. — Za narekovanje »diktando« nasvetovano nam je bilo zvoliti predmete, otrokom že znane, ki so jih že prej brali; — da, celo dobro je, da se jim že naprej pove: o tem ali unem se bo pisalo, da se mladina za to vé pripraviti. — O uku zemljepisja priporočano nam je bilo, da moramo pred vsem skerbeti za učne pripomočke. Zemeljno oblo, zemljevid Evrope, Avstrije in Kranjske vojvodine **mora** imeti vsaka šola; v višjih oddelkih naj se ravnamo po bralnih knjigah, privzemajo pa naj se tudi druge učne tvarine; zlasti priporočen nam je bil g. Jesenko-vi zemljepis, kakor sploh tudi skerb, da naj si v teh védah po lastnem trudu in študiranju prisvojujemo višje izobraženje. — Pri zgodovini naj obdelujemo le domačo povestnico. — V zadevah telovadbe nam je g. nadzornik priporočal, naj v to določeno uro rajše razdelimo na 4 četertinke, t. j. na štiri dneve vselej po $\frac{1}{4}$ ure med 2. in 3. učno uro, da si mladina s tem zastane ude nekoliko oživi in okrepcá. Nasvetovana nam je bila o tej priliki novo izdana g. Smid-ova telovadna knjižica. — Konečno nam je g. nadzornik toplo priporočal podučevanje v kmetijstvu, to naj se zgodi v posebnih urah. Dozdaj se poučuje v tem le v 2 šolah našega okraja. To naj se zboljša! Nanznanil je g. nadzornik pri tej priliki, da je slavno ministerstvo dovolilo nagrade za podučevanje o gospodarstvu, in pa tudi pripomoč za stvarne potrebsine. Na vprašanje, za katero šolo se morda želi in prosi kaj podpore, oglasili so se: Stanonik (Šmartno), Cirman (Poljane), Štamcar (Velesovo), Gros (Predoslje) in Kuster (Kranj).

(Konec prih.)

Račun

o dohodkih in troških vdovskega učiteljskega društva, njih vdov in sirot
na Kranjskem od 31. avgusta 1878 do konca avgusta 1879.

Opr. štev.	P o s a m e z n o	Gotovina		Obligacije	
		gld.	kr.	gld.	kr.
	Prihodki :				
1	Od 31. avgusta 1878	380	72		
2	Letnina in vstopnina družtenikov:				
	I. četertletje . . . 58 gld. — kr.				
	II. " . . . 153 " — "				
	III. " . . . 144 " — "				
	IV. " . . . 62 " — "	417	—		
3	Obresti od obligacij, in sicer:				
	I. četertletje . . . — gld. — kr.				
	II. " . . . 633 " 15 "				
	III. " . . . 83 " — "				
	IV. " . . . 708 " 25 "	1.424	40		
4	Obresti od izposojenega kapitala	4	—		
5	Vernjenega kapitala	50	—		
6	Nakupljene obligacije			1.400	—
	Skupaj	2.276	12		
	Troški :				
7	Vdovam in sirotam:				
	I. četertletje . . . 243 gld. 50 kr.				
	II. " . . . 263 " 50 "				
	III. " . . . 238 " 50 "				
	IV. " . . . 244 " 50 "	990	—		
8	Za nakupovanje obligacij	903	5		
9	Razni troški	2	—		
	Skupaj	1.895	5		
	Premoženje :				
10	Hranilnične bukve št. 59536 k. l. 1878	865	6		
11	V državnih dolžnih pismih pret. leta			35.850	—
12	V državnih dolžnih pismih tekočega leta (prirastla točka 6)			1.400	—
13	Gotovine v blagajnici	380	72		
14	Dolžno pismo	74	—		
	Skupaj	1.319	78	37.250	—
V Ljubljani, 1. septembra 1879.					
Dr. Anton Jarc, pervosednik.			Matej Močnik, blagajnik in tajnik.		

— **Iz Rudolfovega okraja.** Učitelji Rudolfovega okraja so imeli svojo letno konferencijo 22. julija t. l. v lepo okrašeni gimnazijski dvorani z dnevnim redom, kakor je bil v 12. številu na 187. strani »Učitelj. Tovariša« deloma že naznanjen. Tudi so bili razstavljeni v dvorani učni pripomočki, kakor je bilo pri lanski konferenciji sklenjeno.

Ukljub gerdemu vremenu in nevihti, ki je ponoči in o jutru razsajala, zbrali so se (menda razun 2 učiteljev in 1 učiteljice) vsi učitelji.

Ob $\frac{1}{2}$ 10. prične c. kr. okrajni nadzornik g. profesor A. Derganc zborovanje, pozdravi navzoče, omeni 24. aprila — kot dne veselja za vse avstrijske narode — in ker takrat niso zamogli skupno svoja voščila izreči, naj se zgodi sedaj! in povdarja naj deljujejo vedno po geslu: vse za Boga, cesarja in domovino. Zbrani zapojó cesarsko himno. —

Prestopi se na dnevni red. Za zapisnikarja se volita učitelja: Kristof in Gostiša; za svojega namestnika pa imenuje predsednik nadučitelja Jerše-ta.

Potem g. predsednik poroča o 1. točki »o šolskem poduku z higienijnega stališča. Omenja kaj zdravju in krepkemu telesu koristi; koliki upljiv ima čisti zrak na kri in toraj na razvitek telesni, toraj treba s pridnim zračenjem skrbeti za čisti zrak v šolskih sobah, dokazuje škodljivost železnih peči, kaže, kake bi imele biti šolske klopi itd.

Točke pedagogičnega zapopadka obravnava več gospodov. Nadučitelj Koncilija — poročevalec o 1. točki »metodična obravnava kake berilne vaje iz drugega Berila« — izbere si 153. berilo »Rudolf Habsburški«, ter ga z učenci 3raz., čveterorazr. novomeške deške lj. šole praktično kaj dobro obravnava. — Naj prvo učencem berilo razloži, jim kratko pove okolščine tistega časa, in vzroke, zakaj je bil za nemšk. cesarja izvoljen itd.; potem vajo pravilno prečita, razlaga od stavka do stavka zaumene besedi, pusti učencem brati, najprvo posamezne odstavke, — potem celo berilo, brano na pamet povedati — in slednjič stavek za stavkom slovnično obravnava.

O drugi točki »telovadba v šolski sobi« poroča F. Kaliger, ter kaže z učenci praktično, kako naj se v šolski sobi telovadi; 3. točko »številjenje v 1. razredu« obravnava učiteljica A. Klančar z učenci 1. razreda. O 3. točki „kako naj se postopa pri pisalno-bralnem poduku“ poroča Burnik teoretično ter navaja nekaj pravil iz lastne skušnje.

Ker je bilo uže $\frac{1}{2}$ 1. toraj nemogoče vse točke doveršiti, — odloži predsednik zborovanje do $\frac{1}{2}$ 3. Okoli 3. ure se zborovanje zopet prične. Predsednik poroča o tem, kar je pomanjkljivega zapazil pri obiskovanj šol, ter pravi, da je njegovo delovanje najbolj na to oburneno bilo, da šolam preskerbi potrebnih in zapovedanih učnih pripomočkov in pa šolske verte; bere teze o posameznih predmetih, o katerih se je mnogo besedovalo, zlasti o telovadbi v šolski sobi, kot zdravju škodljivi, zavoljo prahu.*)

O točki »kako naj šola zabrani prezgodno popačenost mladine, in kaj mora učitelj sploh storiti, da vspešno vzgoja« poroča Bartelj; — o točki »katera sredstva naj bodo učitelju v porabo, da vzbudi pri učencih ljubezen do čitanja« pa Burnik.

G. predsednik prečita došle ukaze; govori o razstavljenih učnih pripomočkih in kako jih rabiti.

Račun bukvarničnega odseka se pregleda, ter razun enega, ki volitve ne sprejme, ostanejo prejšni udje.

*) Škoda čas tratiti s besedovanjem o tvarini, ki je postavno zapovedana. (Res da! Vr.)

O točki »nasveti« se je zopet mnogo govorilo in besedovalo, in vendar nič stalnega sklenilo.

V odbor za pripravo obravnavnega gradiva prihodnje okrajne skupščine so bili zopet večidel stari enoglasno izvoljeni.

Koncem se je še posvetovalo o sestavi učnega načerta za poduk v kmetijstvu ter sklenilo, da naj bode poduk le praktičen pri šolah, ki imajo šolske verte; teorija sama, **le malo hasne.**

Po doveršeni obravnavi se zahvali učitelj Burnik c. kr. nadzorniku za modro voditev konferencije, nadzornik pa c. kr. okraj. glavarju, za čast, katero je skazal s tem, da je bil ves čas pri zborovanji pričujoč, ter sklene govor s trikratnim živijo na presvitlega cesarja. Zapoje se še cesarska himna, — in zborovanje je bilo končano okoli 6. ure.

Obravnave so se veršile večji del v slovenskem jeziku.

(Dost. vred.) Kjer učitelji nadzorniku, oziroma predsedniku, zaupajo, vdeleže se živahno debat, morda včasih tudi ktera pade, ki je odveč, a kaj zato! Misli se spoznajo in to je pglavitno; da pa tam, kjer se učitelji z iglami zbadajo in kjer se jim z disciplinarno preiskavo morda razad kakšnega formalnega pogreška žuga, ni debate, niti razgovorov, razume se samo ob sebi. — Ako se pa preveč reči stavi na dnevni red, ne more se ne jedna reč temeljito obravnavati. Na dnevnem redu so bile zelo važne točke, recimo: „Kako naj se postopa pri pisalno-bralnem poduku; kako šola zabrani . . . mladine“ i. dr. Uže te dve točki daste povoda za razgovor dovolj in dovolj, ako ji hočemo količkaj bolj temeljito razpravljati. Kar pa se tiče poduka v kmetijstvu bi bilo po naših mislih naj krajša pot ta, da bi učenci imeli v posebni knjižici to, kar je teksta na „Hartingerjevih“ kmetijskih tablah. „Hartingerjeve table“ bi bile veliko bolj praktične, ko bi bile slike na njih nekaj večje; a te se ne dajo tako lahko popraviti; branje pa je tako, da ga le bistrovidni otroci iz klopi morejo brati, pa še ti se utrudijo dolgo in vztrajno gledati na jedno in isto stvar. A kako praktično bi bilo, ko bi spreten učitelj 1 tablo, recimo po 2 ali več tednov razlagal, potem pa drugo zopet v šolo prinesel in razkazoval. Imamo marsikaj, ali pomagati si ne znamo.

— **Iz Krškega.** 4. avgusta smo imeli tukaj uradno okrajno učiteljsko skupščino pod predsedništvom okrajnega šolskega nadzornika g. prof. Wurner-ja. Zbralo se je bilo vse učiteljstvo tega velikega okraja; izostal je 1 pom. učitelj in 1 učiteljica. Zapisatelja sta bila: učitelj Gross in učiteljica Marolt, namestnik predsedniku je bil g. ravnatelj Lapajne. Zborovanje je pričel omenjeni predsednik s tem, da je poudarjal važnost nove meščanske šole in dolžnost ljudskih šol v okraju, katere naj bi svoje učence že radi tega temeljito izobraževale, da morejo prestopiti v omenjeno novo šolo, katera dobro izobražuje za praktično življenje in pripravlja dečke ob enem za vstop na učiteljsiše. Razpravljal je g. prof. mnogo stvari, zlasti razne nedostatke, katere je opazil pri nadzorovanji. S šolskim obiskovanjem ni bil zadovoljen, kajti od lanskega leta so izkazali učitelji nekoliko manjša števila šole obiskajočih. Priporočal jim je natančen red pri uradnih spisih in knjigah, gojitev domoljubja, popevanja cesarske pesmi, postavljenje cesarske slike na odlično mesto v šoli, boljšo disciplino itd. Pri drugi točki so se naznanjali ukazi, izišli v minolem šolskem letu, poudarjalo in priporočalo se je natančno izvrševanje novih učnih postopkov (Lehrgänge) in razpravljal se je potem najnovejši ukaz o sestavljenji statističnih dat v bo-

dočem šolskem letu. — Pri tretji točki je bil razgovor o šolskih knjigah za bodoče šolsko leto. Poleg sedanjih knjig se je sklenilo vpeljati še novo začetano Miklošičevo za (slovenske), in Zumer - Razingarjev abecednik (za tako zvane slovensko-nemške šole), poslednji, kedar bode potrjen. Predlog, da bi se učitelji po Kopšičevih risarskih predlogih ravnali, in da bi se v ta namen odobrenja za-nje prosilo — ni obveljal. — Pri četrti točki je govoril ravnatelj meščanske šole, g. Lapajne, o risanju, zlasti o tem, kako naj učitelj na srednji stopinji zapuša stigmografično risanje in prestopa na prosto risanje. (Njegov govor priobčujemo). Peta točka je bila fizika, zlasti metodično razlaganje tega predmeta, in še posebej eksperimentiranje z magnetom. O tem so govorili: učitelj meščanske šole v Krškem, g. Vidmar; učitelj v Radečah, g. Šest, in sam gosp. nadzornik. Vsi trije so jedernato govorili, posebno pa sta se odlikovala govora strokonjakov, gg. Wurnerja in Vidmarja; prvi je poleg mnogih dobrih navodov razkazoval nov in ne drag eksperiment z magnetično iglo, kateri v navadnih šolskih knjigah ni omenjen. Šesta točka: pogovor o sestavi ustrahovalnih pravil za vse šole v okraju, je izostal, ker je g. predsednikov predlog, da se njegova pravila in po g. Lapajnu predložena ustrahovalna pravila narodne šole »ljutomerske« izročé stalnemu odboru v pretres. Pri sedmi točki je poročal g. Gašperin o stanju okrajne učiteljske knjižnice.

V novi odbor za upravo knjižnice so bili voljeni gg.: Lapajne (načelnik), Sajé (namestnik), gspdčn. Gusl, Vidmar in Gašperin; v stalni odbor pa gg.: Abram, Gerčar, Lapajne in Lunder. Predlogov se ni nič razpravljalo, kajti g. predsednik je želel, da se še edini predlog g. Lundra ne čita, kar mu je obveljalo. Zborovanje je trajalo od 9. do $\frac{1}{2}$ 3. popoldne; posebne živahnosti ni bilo; debat zanimivih ni bilo skoro nikakoršnih, govorilo se je največ nemški, le malo slovenski. Nekoliko časa je bil pri skupščini navzoč tudi g. okrajni glavar Schönwetter. Po zborovanju je šlo učiteljstvo na vrt Gregoričev obedvat, po obedu so šli še nekateri v šolo k g. Lapajnu, od koder so se pa kmalu razšli v svoje oddaljene domače kraje z željo, da bi se drugo leto zdravi zopet sèšli.

— **Pri sv. Miklavžu v ljutomerskih gorica**, dné 17. avgusta l. l. Okrajno ormuško učiteljsko društvo imelo je 7. t. m. tukaj svojo mesečno zborovanje. Udeležilo se je, kakor smo se nadejali, precejšno število udov. Po kratkem pozdravu prvosednika in po opravljenih navadnih opravilih in drugih dopisih nasledoval je obširen govor prvosednika o »Titu« s posebnim ozirom na razrušenje mesta Jeruzalema, iz katerega glavne točke posnamemo.

Tit je bil rojen l. 41 p. Kr. v Rimu. Njegov oče Vespazijan bil je vojskovodja, in od leta 69 do 79 rimski cesar. Njegov sin Tit odgojeval se je na cesarskem dvoru s cesarevičem Britanikom, polubratom najkrutejšega zatiralca kristjanov, cesarja Nerona. Tit nadarjen s preobilnimi duševnimi in telesnimi dari, bil je kmalu in sicer glasovit tribun (zagovornik); postal je ljubljenec Rimljanov. Oženil se je bil dvakrat; prva žena je kmalu umrla, a drugo, ker mu je le eno hčer porodila, pa je spodil. Postal je zakladnik (quaestor) in je leta 67 svojega očeta Vespazijana spremljal kot legat (poslanec) na židovsko bojišče, na zadnji kaznovalni sod, katerega je maščevalno božjanstvo nad izvoljenim ljudstvom sklenilo in pripustilo. S svojo neustrašeno pogumnostjo je veliko pripomogel k zdatnemu koncu vstaje v Siriji, Galileji, Judeji, Samariji in Pereji. Ljudstva so bila podjarmljena, mnogo tisoč židov ubitih, mesta in trdnjave razrušene, dežele pustošene. Zdaj prepusti Vespazijan, za rimskega cesarja izvoljen, 29 let staremu Titu povelje nad rimske vojaške čete, s katerimi ta o velikonočnih praznikih l. 70 Jeruzalem obkoli. Mesto se ga silno brani

in sovražne napade pogumno odbija, pa nazadnje so jele moči pešati; največji sovražnik, glad, bil je v sredi mesta. Kar svet stoji, nij bilo tolike stiske, kakor tačas v Jeruzalemu. Glad je bil tolik, da so matere svoje otroke morale in jedle. Čez 1 milijon ljudi je glad in meč pokončal. In ko je 2. septembra l. 70 solnce izhajalo, sijalo je le nad razvalinami nekdanjega preimenitega mesta Jeruzalem. In tako je zgínil stari Jeruzalem iz površja zemlje in z njim samostalnost židovska. — Za tem je praktično obravnaval J. Kosi slovnico na podlagi »drugega berila«. Ker je bilo že zelo na času, omenjal je le na kratko dele stavkove. Po sklepu društva pride v prihodnje pri vsakem zborovanju najmanj en praktičen govor na dnevni red. Prvosednik zahvalivši, zlasti daljnim udom, za udeležitev, zaključi 2 uri trajajoče zborovanje. Prihodnja seja bode 6. novembra t. l. v Ormuži.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta** dne 17. julija 1879. Z ozirom na določbe §§. 38 in 39 postave dné 9. sušca (d. ž. št. 13) razdelé se učiteljske plače po vseh javnih ljudskih šolah na Kranjskem, izvzemši glavno mesto Ljubljansko, v štir verste, to se naznani c. k. okrajnim šolskim svetom in kranjskemu deželnemu odboru. — Kar se tiče učiteljskih plač iz normalnega šolskega zavoda za l. 1880, ima se napraviti, glede na imenovano razverstenje, predštev, tudi so se stavili deželnemu odboru predlogi zarad tega, da vzame v predštev normalnega šolskega zavoda troške za potovanje in preselovanje učiteljev, potem tudi subvencijo ali pripomoč, katera se bode dajala l. 1880 oziroma tudi 1881 za šolske zgrade.

Poročilo dež. nadzornika dr. Gnada o nadzorovanji višje gimnazije in višje realke v Ljubljani in realne gimnazije v Kranji se je vzelo na znanje in se bode predložilo slavnemu ministerstvu.

Poročilo ravnateljstva c. k. gimnazije v Kranji, ki se tiče učiteljev, ko se gimnazija tam leto za letom opušča, se bode predložilo ministerstvu, ob enem se bodo v tej reči predlogi na višje mesto oddali.

Na podlagi poročila c. k. okrajnega šolskega sveta ima se predložiti prošnja pomožnega učitelja za napravo učiteljskega izpita; isto tako tudi prošnja učiteljice za učiteljski izpit.

Po sporočilu c. k. okrajnega šolskega sveta se privoli dvema učiteljema, da menjata za službe.

Po predlogu učiteljstva na c. k. m. učiteljišču odtegne se gojencu štipendija zarad slabega šolskega obiskovanja.

Razreševale so se prošnje za denarno pripomoč in nagrado.

— **Občni zbor vdovskega učiteljskega društva** bode v četrtek **25. t. m.** (septembra). Ob 8. uri zjutraj bode sv. maša v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu. Ob 9. se prične zborovanje. Na dnevnem redu so stvari pri občnih zborih navadne. Nagovor predsednikov; poročilo blagajnikovo (račun imajo uže društveniki v rokah) in tajnikovo; volitve in posamezni nasveti.

Za vdovskim društvom pride na versto slov. učit. društvo. Razen navadnih stvari bode tudi razgovor o drugem slovenskem berilu in slovnici. — Namera društva je morda sploh znana; c. k. deželna vlada je 11. oktobra 1874 društvo poterdila, delamo javno; kdor hoče k nam pristopiti nam je ljub, a dati mu ne moremo drugega, nego tega, kar sami imamo: dela in truda; vendar priliko vam ponujamo, da dejansko pokazete svojo rodoljubje, za domovino peti in navduševati se tam, kjer kipi mladeniška vna, ni stvar posebne vrednosti, ogenj domoljubja mora napeljevati se tje, kjer dobrodejno greje in toploto razširja; društva, slov. učit. društva, vam ni treba daleč iskati, ker ga imate med

sabo. — Ko mine zborovanje slov. učit. društva, pride na versto še »Narodna šola«, društvo, komur je namen: materialno podpirati slovensko ljudsko šolstvo. Društvo to je od l. 1872 dné 18. oktobra in »pospešuje sploh po »svojih močeh vse, kar je na prid slovenskemu ljudskemu šolstvu«. Kdor more ali utegne naj se vdeleži zborovanja, več ko ima društvo udov, lože doseza svoj namen.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šl. okraju ljubljanske okolice se v stalno umeščenje razpisujejo: 1) Učiteljska služba na Irazredni šoli v Preserji, l. p. 500 gl. in stanovanje. 2) Na Irazredni šoli na Kopanji, l. p. 450 gl. in stanovanje. 3) Službe drugega učitelja na ljudskih šolah pri D. M. v Polji, v Šmariji, na Studencu, v Borovnici in v Šent-Vidu po 400 gl. letne plače. 4) 3. učiteljska služba na 4razredni ljudski šoli na Verhniki l. p. 500 gl. in 4. učiteljska služba na isti šoli s 400 gl. Oddajete se tudi učiteljski službi na Irazrednicah pri sv. Kocijanu (450 gl. in stanovanje) in pri sv. Jakobu na Savi (400 gl. in stanovanje) stalno ali tudi provizorno. Prošnje **do 6. septembra** pri c. k. okrajnem šl. svétu za ljublj. okolico.

V šl. okraji Kranjskem: Na štirirazredni ljudski šoli v Tržiču je nadučiteljska služba z letno plačo 600 gl. in 1 učiteljska služba z 400 gl. spraznjena. Prošnje s spričali obložene **do 7. septembra** 1879 pri c. kr. okrajnem šl. svétu v Kranji.

V šl. okraji Černomeljskem. Razpis c. k. okraj. šl. svéta dné 17. julija št. 217 za umeščenje učiteljskih služeb (cf. Učit. Tov. v 15. l. st. 240) se sedaj vsled §§. 38. i 39. postave 9. sušca t. l. (1879) št. 13 dež. zakon. razveljavi in mesto njega velja ta-le razpis. 1) 4. učiteljska služba na 4razredni deški šoli v Černomlji, l. p. 400 gl. 2) Učiteljska služba na novi Irazredni lj. šoli v Dražici, l. p. 400 gl. in stanovanje. 3) 4. učit. služba na 4razrednici v Metliki, l. p. 400 gl. 4) Učit. služba na Irazrednici na Verhu, kjer je sedaj pomožni učitelj, l. p. 450 gl. in stanovanje. 5) Na 2razrednici v Dragatušu, kjer je sedaj pomn. učitelj, 2. učiteljska služba, l. p. 400 gl. Službe se oddajajo stalno, eventuelno tudi provizorno. Obrok **do 20. septembra** 1879 pri c. k. okraj. šl. svétu v Černomlji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gdč. Berta Heinricher iz Celovca na žensko vadnico v Ljubljano. G. Martin Gerčar v Mirni stalno umeščen. G. Jakob Koželj iz Čermošnic v zgornji Tuhinj in Luka Knifc iz Teržiča v Preddvor.

Listnica vredništva. G. A. G. Vran. Oboje spisov prejeli. Vgajata nam. Ali tako hitro ne moremo z njima na dan. — G. T. P. v Voj. Pedagog. pogovori prihodnjič; sedaj manjka prostora. Več gg. dopisnikom. Hvala za prijazni trud! Dobro došlo!

In der **Rud. Millitz'schen** Buchdruckerei sind folgende Blanquetten zu haben:

Verzeichniss jener Schüler, für welche um Entlassung aus der Alltagsschule und um Uebertragung in die Wiederholungsschule angesucht wurde, à Buch 60 kr.

Qualifications-Blanquetten, à Buch 60 kr.